

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

«Νέα Ελληνική γλώσσα»

[Ο χαρακτήρας του γνήσιου διαλόγου]

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο διάλογος είναι η πιο πολιτισμένη, αλλά και η πιο απαιτητική μορφή επικοινωνίας, καθώς προϋποθέτει και αναπτύσσει τις αρετές που βρίσκονται στα θεμέλια της πολιτισμένης ζωής. Ο σκοπός του διαλόγου δεν είναι η πειθώ ή η άσκηση επιρροής, αλλά η ανάδειξη των ανησυχιών, των προβληματισμών, των συναισθημάτων και των αξιών των συνομιλητών. Σαν τη γνήσια επιστημονική έρευνα ο διάλογος δεν έχει προκαθορισμένους ή οριοθετημένους στόχους. Ο χαρακτήρας του καθορίζεται από τους κανόνες που ενυπάρχουν μέσα στα γλωσσικά παιχνίδια και από τις ηθικές και διανοητικές αρετές, που συγκροτούν τον χαρακτήρα αυτών που συνδιαλέγονται.

Γι' αυτό τον λόγο ο διάλογος δε χρειάζεται διευθυντές, προπονητές, αρχηγούς ή επιθεωρητές, οι οποίοι συνήθως προσπαθούν να **επιβάλλουν** τις δικές τους απόψεις, αξίες και τρόπους ζωής. Αντίθετα, ο διάλογος και ο πολιτισμός που στηρίζεται πάνω σε αυτόν, είναι πάντοτε ελεύθεροι και ανοιχτοί και δεν μπορούν να επιζήσουν κάτω από αυταρχικές ιδεολογίες και μονόλογους. Οι συμμετέχοντες σ' αυτόν δεν οχυρώνονται πίσω από τα αγαπημένα τους συνθήματα, δόγματα ή προκαταλήψεις, δε δίνουν προστάγματα και αποφεύγουν να συμπεριφέρονται σαν προφήτες, νομοθέτες ή επαναστάτες. Εκφράζουν τις αμφιβολίες και τις γνώμες τους, τις ελπίδες και τους φόβους τους, τις επιθυμίες και τα σχέδιά τους και ακούνε τους συνομιλητές τους με σεβασμό, κατανόηση και υπομονή. Αυτό δε σημαίνει ότι δε **διαφωνούν** με τους συνομιλητές τους, αλλά οι διαφωνίες τους αποτελούν ευκαιρίες για περισσότερη αυτοεξέταση, κατανόηση και περίσκεψη και όχι αφορμές για αυτοπροβολή ή προσβολή των άλλων.

Στον γνήσιο διάλογο υπερβαίνουμε τις προσωπικές μας φιλοδοξίες και την επιθυμία για αυτοπροβολή και στρέφουμε την προσοχή μας στις σκέψεις του συνομιλητή μας και στις απαιτήσεις του προβλήματος που συζητούμε. Χωρίς μια τέτοια **υπέρβαση** - που έχει τις ρίζες της στον χαρακτήρα και στο όραμά μας για μια πολιτισμένη ζωή - δεν μπορεί να υπάρξει εποικοδομητικός και δημιουργικός διάλογος. Ο γνήσιος διάλογος έχει το δικό του ρυθμό και τη δική του αρμονία χωρίς κακόφωνους και σκληρούς ήχους.

Όταν, λοιπόν, υπολογίσουμε την τεράστια σημασία των αρετών του διαλόγου, τότε μπορούμε να κατανοήσουμε τον σημαντικό ρόλο του σχολείου στην καλλιέργεια του διαλόγου και στον περιορισμό της λογικής της βίας, η οποία χαρακτηρίζει την εποχή μας. Πολλά παιδιά μεγαλώνουν με την πεποίθηση ότι η βία είναι το αποτελεσματικότερο μέσο για την **επίλυση των προβλημάτων** τους, που προκύπτουν στην καθημερινότητα και στις σχέσεις τους με τους άλλους. Για τη διαμόρφωση αυτής της αντίληψης δεν ευθύνονται τα ίδια, αλλά τα ερεθίσματα, που δέχονται καθημερινά από την ευρύτερη κοινωνία, από τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια, από τη συμπεριφορά των μεγαλύτερων, από τη στάση των πρωταγωνιστών κινηματογραφικών ταινιών.

Με δεδομένη, επομένως, την παραπάνω κοινωνική πραγματικότητα, το σχολείο, σε πείσμα των κοινωνικών συνθηκών και καταστάσεων, πρέπει να λειτουργεί ως χώρος διαμόρφωσης ήθους. Χρειάζεται να προβάλλει σωστές κατευθυντήριες αρχές για τη ζωή του νέου και να τού μαθαίνει ότι ο διάλογος και όχι η βία είναι το πιο πολιτισμένο, δημοκρατικό, αλλά και αποτελεσματικό μέσο επίλυσης των όποιων διαφορών.

Α. Καπεζίδης, στο ηλεκτρονικό περιοδικό 24γράμματα, 29.9.2014 (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

<https://www.paratiritis-news.gr/photos/dialogos1605077247.jpg>

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

«Δίχως γλώσσα»

Ο Χουάν Βιθέντε Πικέρας είναι ένας σύγχρονος Ισπανός ποιητής, σεναριογράφος και μεταφραστής. Θεωρείται από τους πιο σημαντικούς λογοτέχνες της γενιάς του, ο οποίος προσεγγίζει και διερευνά διεισδυτικά τα θεμέλια της ανθρώπινης ταυτότητας.

Περπατώ ανάμεσα σε ανθρώπους που περπατούν μιλώντας

γλώσσες που δεν καταλαβαίνω

σε δρόμους που δεν ξέρω πού με πάνε.

Στους τοίχους φράσεις που δεν ξέρω τι λένε,

τι φωνάζουν σιωπηλές.

Μια γυναίκα πλησιάζει
και με ρωτάει κάτι που δεν καταλαβαίνω,
με ξαναρωτά, και πάλι δεν την καταλαβαίνω.
Φαίνεται όνειρο μα είμαι ξυπνητός.
Κι έτσι, μέρες τώρα θα μπορούσα να πω χρόνια,
συνήθισα σιγά σιγά να μην καταλαβαίνω.
Τη συμπάθησα τούτη την άγνοια,
την έλλειψη που είμαι, την πραϋντική
χαρά να μην μπορώ να επικοινωνήσω.
Θυμάμαι ότι ο Κανέττι ονειρευόταν έναν άνθρωπο
που δεν μιλούσε καμιά από τις γλώσσες του κόσμου.

Juan Vicente Piqueras, : μετάφραση : Κώστας Βραχνός, 2014

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α:

A.1. Να αποδώσετε περιληπτικά τον όρο του γνήσιου διαλόγου, έτσι όπως εκφράζεται στις τρεις πρώτες παραγράφους του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1».

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β:

B.1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το «ΚΕΙΜΕΝΟ 1», τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος :

1. Σκοπός του διαλόγου είναι η προσπάθεια πειθούς των συνομιλητών και η τεκμηρίωση των απόψεων των συμμετεχόντων.

- 2.Ο διάλογος οφείλει να είναι απαλλαγμένος από δογματισμούς και μισαλλόδοξα συναισθήματα.
- 3.Η επιθυμία του ομιλητή για αυτοπροβολή δεν περιορίζει τη διεξαγωγή ενός πλούσιου διαλόγου.
- 4.Συχνά, η βία είναι πιο αποτελεσματική από τη χρήση ενός αποτελεσματικού διαλόγου.
- 5.Το σχολείο είναι ικανό να διαπλάσει ένα δημοκρατικό ήθος και να προβάλλει τις αρετές του διαλόγου.

Μονάδες 10

Β.2.α. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της πρώτης παραγράφου (Δεν υπάρχει... συνδιαλέγονται) του κειμένου. Ποια μέθοδο ανάπτυξης μετέρχεται ο συγγραφέας;

Μονάδες 7

Β.2.β. Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: (να) επιβάλουν, διαφωνούν, υπέρβαση, επίλυση των προβλημάτων. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τους γραμματικούς τύπους ως προς την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο κλπ.)

Μονάδες 8

Β.3. Αφού σχολιάσετε σε 50-60 λέξεις το θέμα ,που θίγει ο γελοιογράφος του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 2» (Μονάδες 10) , να γράψετε μια λεζάντα/τίτλο για τη γελοιογραφία , αξιοποιώντας τη συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας .

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ:

Γ.1. Σε ποιο είδος ποίησης ανήκει το ποίημα του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 3» (παραδοσιακής ή μοντέρνας). Να απαντήσετε αξιοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες. Γιατί κατά τη γνώμη σας ο συγγραφέας κάνει επίκληση του α' ενικού προσώπου;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ:

Δ.1.Μια εκδήλωση , που διοργανώθηκε με την ευθύνη του δεκαπενταμελούς του σχολείου σας έχει ως θέμα «Ο διάλογος στην εκπαίδευση». Ως εκπρόσωποι της τάξης σας, αναλάβετε να εκφωνήσετε μια ομιλία με θέμα « Ο διάλογος αποτελεί το κλειδί για τη δημοκρατική διαπαιδαγώγηση». Να παρουσιάσετε την ομιλία σας σε 250-300 λέξεις, τεκμηριώνοντας τις θέσεις σας.

Μονάδες 30